Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asiantuntijalausunto

9.2.2026

VN/12/2026
VN/12/2026-TEM-6

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto AgoraEU-ohjelman perustamisesta (U 61/2025 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi AgoraEU-ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (EU) 2021/692 ja (EU) 2021/818 kumoamisesta (U 61/2025 vp).

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lausunnossaan huomiota kulttuuri- ja luovien alojen kilpailukyvyn vahvistamiseen osana AgoraEU-ohjelmaa. Ministeriön näkemyksen mukaan AgoraEU-ehdotus edistää kulttuuri- ja luovien alojen kilpailukyvyn pitkäjänteistä kehitystyötä EU:ssa.

AgoraEU-ehdotuksen yhdeksi yleiseksi lähtökohdaksi on asetettu kulttuurialan ja luovien alojen, erityisesti media- ja audiovisuaalisen alan kilpailukyvyn vahvistaminen, mikä on ministeriön näkemyksen mukaan myönteistä ja kannatettavaa.

Luova Eurooppa – Kulttuuri -toimintalinjan painopisteenä on mm. vahvistaa kulttuuri- ja luovien alojen valmiuksia ja osaamista innovoinnin ja kilpailukyvyn edistämiseksi sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi. Lisäksi toimintalinjassa nostetaan tavoitteena esille esimerkiksi eurooppalaisen kulttuurisisällön levitys, jakelu, markkinointi ja näkyvyys sekä rajat ylittävä yhteistyö ja liikkuvuus.

MEDIA+-toimintalinjan audiovisuaalisen alan osion painopisteitä ovat audiovisuaalisten teosten luomisen, jakelun ja näkyvyyden tukeminen. Osiossa huomioidaan myös eurooppalaisten videopelien ja immersiivisen sisällön kehittäminen ja prototyyppien luomisen tukeminen. Markkinoilla ja teknologiassa tapahtuviin muutoksiin reagointiin pyritään vastaamaan mm. osaamisen kehittämisellä, rahoituksella sekä tukemalla yritysten välistä verkostoitumista, innovatiivisten liiketoimintamallien omaksumista sekä omaksumalla henkisen omaisuuden (intellectual property) hyödyntämisen strategioita.

Ministeriön näkemyksen mukaan AgoraEU-ohjelmaehdotuksessa esitettävät tavoitteet kilpailukyvyn edistämiseksi ovat tarkoituksenmukaisia ja linjassa Luovan talouden kasvustrategiaan kirjattujen luovien alojen kasvun ja kansainvälistymisen kehittämiseksi tunnistettujen kansallisten kehittämistarpeiden kanssa. Luovan talouden kasvustrategia toimeenpanee omalta osaltaan myös Kulttuuripoliittista selontekoa. Ministeriö näkeekin, että AgoraEU-ehdotus täydentää kansallisen tason toimenpiteitä luovien alojen kilpailukyvyn vahvistamiseksi ja tuo siten lisäarvoa luovien alojen kansalliseen kehittämiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan AgoraEU-ehdotuksen tavoite omalta osaltaan edistää monivuotisen rahoituskehyksen (MFF) yksinkertaistamista ja vaikuttavuutta on kannatettava. Samaten ministeriö näkee tärkeänä, että synergioiden rinnalla kunnioitetaan kunkin politiikka-alueen, kuten AgoraEU-ehdotuksen kohdalla kulttuurin, median ja tasa-arvon, kansalaisten, oikeuksien ja arvojen aloilla, erityispiirteitä ja tarpeita.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

Valmisteilla olevan Euroopan kilpailukykyrahaston yleisenä tavoitteena on vahvistaa Euroopan kilpailukykyä. Horisontti Eurooppa -ohjelma taas kytkeytyy tiiviisti kilpailukykyrahastoon. Horisontti Eurooppa -ohjelmaan ehdotetaan yhteisiä politiikkaikkunoita kilpailukykyrahaston kanssa, mikä mahdollistaisi innovaatioketjujen saumattoman tuen. Kulttuuri- ja luovien alojen näkökulmasta erityisesti pilariin II ”Kilpailukyky ja yhteiskunta” kuuluva yhteiskuntaosio tukisi alan kilpailukykyä ja vahvistaisi jatkumoa nykyisen Horisontti-ohjelman kanssa. Ministeriön näkemyksen mukaan tavoitteena tulee olla, että AgoraEU ja Horisontti Eurooppa yhdessä vahvistavat kulttuuri- ja luovien alojen kilpailukykyä omista lähtökohdistaan luomalla alojen kehittämistä tukevan kokonaisuuden EU:n tasolla täydentämään kansallisia toimenpiteitä. Ministeriö toteaa, että valtioneuvosto on myös katsonut (U 73/2025 vp), että Horisontti Eurooppa -ohjelman neuvotteluissa tulisi painottaa tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen keskittyvää yhteistyöhankkeita sisältävää Horisontti Euroopan pilaria II. Tämä tukisi omalta osaltaan myös kulttuuri- ja luovien alojen kilpailukykyä.

Ministeriö haluaa nostaa esille myös Luova Eurooppa – Kulttuuri -toimintalinjassa mainitun Euroopan kulttuuripääkaupunki -aloitteen. Euroopan kulttuuripääkaupunki tunnustus on oivallinen tapa lisätä kulttuuri- ja luovien alojen kilpailukykyä, mutta korostaa myös kulttuuri- ja luovien alojen yhteistyötä ja ekosysteemien muodostumista muiden toimialojen, kuten matkailualan kanssa kilpailukyvyn vahvistamisessa.

johtava asiantuntija Sanna Kyyrä